

## SİĞİRLAR İÇİN AYAK BANYOLARI

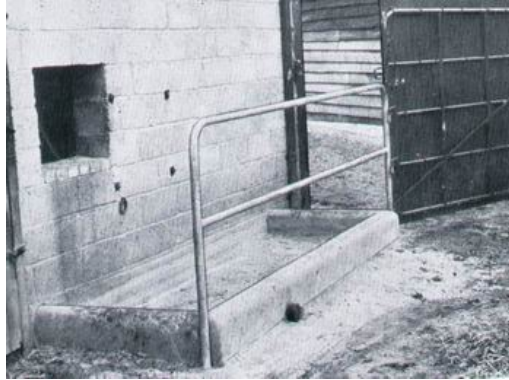
Dr. Sencer TÜMER

### AYAK BANYOLARI

Ayak banyoları; ayak ve tırnak sağlığını korumak, tırnağın dayanıklılığını artırmak ve ayak hastalıklarını tedavi etmek amacı ile hayvanların yürütülerek içinden geçirildikleri veya bir süre içinde tutuldukları, içi ilaçlı su dolu havuzlardır.

Hayvanların sürekli ahırlarda tutulduğu barındırma sistemlerinde ayak banyolarının yıl içinde periyodik olarak yaptırılması, meraya çıkışların olduğu sistemlerde ise; meraya çıkış dönemi öncesinde, mera döneminde ve mera dönemi sonunda periyotlar halinde ayak banyosu yaptırılması tavsiye edilmektedir. Ayrıca, toplu tırnak kesimlerinden sonra, interdigital dermatitis, digital dermatitis, ökçe erozyonu, verriköz dermatitis ve laminitis gibi ayak hastalıklarının tedavisinde ayak banyoları yaptırılması yararlı ve önemlidir.

Ayak banyolukları **taşınabilir** veya **sabit** olarak yapılabilir.

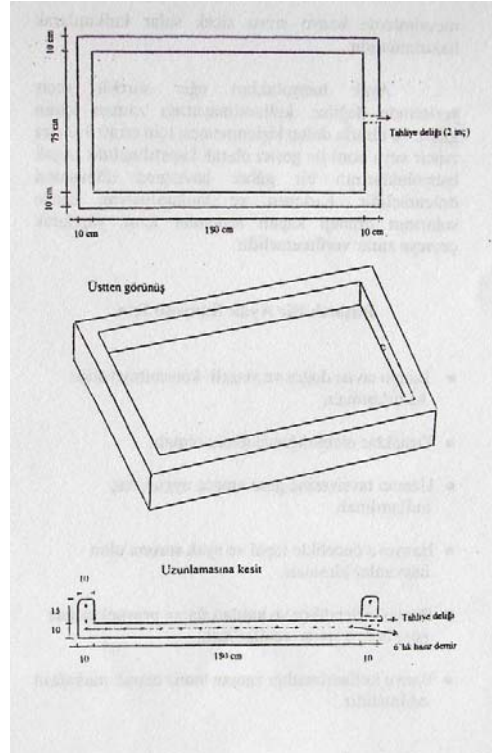


Resim 1. Sabit bir ayak banyo havuzu.

**Taşınabilir ayak banyoluğu:** Bir tabaka su kontrplağı ve bir miktar 5x10 cm'lik keresteden yapılabilir. 5x10 cm'lik lataları kontrplağa raptetmek için her 10 cm 'de bir galvaniz çivi kullanılmalıdır. Ek yerleri silikon veya mastik ile izole edilir. Kullanılacak ayak banyo sıvısı ahşabın içine sızıp onu koruyacağından ayrıca bir koruyucu sürülmesine gerek yoktur. Ahşap banyoluklar pratik ve taşınabilirse de bunların çok uzun ömürlü olmaları beklenemez.

**Sabit ayak banyolukları:** Betondan yapılır. Derinliği 15 cm olan bir havuz bunun için idealdir. Ayak banyolukları, diğer bir deyişle ayak banyo havuzlarının ahır içinde, ahırdan padoka veya padoktan meraya çıkıştaki bir geçiş yerinde yapılması uygulamayı kolaylaştırır. Aynı yerde yapılacak banyo havuzunun uzunluğu 180-200 cm, genişliği 75 cm, derinliği ise 15 cm olabilir. Zemin ve yan duvarların kalınlığı en az 10 cm olmalı, betonu güçlendirmek için taban ve yanlarda, 6 mm çaplı,

15x15 cm'lik kafes şeklindeki nervürlü hasır demirlerden iskelet kullanılmalıdır. Eğer kafes demir kullanılmazsa enine ve boyuna her 20 cm'de bir kafes biçiminde olacak şekilde nervürlü demirden iskelet hazırlanmalı, demirler birbirine tel ile bağlanmalı veya kaynaklanmalıdır. Zemin betonunu dökerken önce tabana 5 cm kalınlığında beton dökülüp tesviye edilmeli, üzerine hazırlanan kafes şeklindeki nervürlü demirler yerleştirilmeli, bunun üzerine tekrar 5cm kalınlığında beton dökülüp zemin betonu tamamlanmalıdır. Yan duvarların betonu dökülürken taze betonun kalıpları patlatmaması için enine iki, uzunlamasına da bir adet destek kalası (5x10) konulmalıdır. Havuzun yan duvarlarının iç ve dış üst kenarları, kenar düzeltici bir aletle yuvarlaklaştırılarak, olası kırılmalar önlenmelidir.



Resim 2. Ayak banyo havuzunun şekil ve ölçüleri.

Tam sızdırmazlık ve sertlik sağlamak için havuza ıslatma kürü uygulanabilir. Bunun için; betonun dökümünden 24 saat sonra havuzun içine su doldurulup, üzeri kenarlarına ağırlık olarak kum konulan polietilen örtü ile tamamen kapatılarak 5 gün bu şekilde bekletilir. Bundan sonra banyoluk kullanıma hazırdır.

Ayak banyoluklarının yapımında önemli husus banyoluktan geçiş veya içinde duruş sırasında hayvanın her iki ayağının da mutlaka havuzun içinde kalmasıdır. Hayvanlar atlayarak, her iki ayağı ile basmadan banyoyu geçememelidir. Banyolukların uzunluğunun genelde hayvanın içinde birkaç adım atacağı boyutta olmasında yarar varsa da banyo boyutu büyüdükçe kullanılacak ilaç sarfiyatının da fazla olacağı unutulmamalıdır. Banyo içindeki ilaçlı suyun gerektiğinde temizlik amacıyla boşaltılması için havuzun yapımı sırasında, tabanın bir ucuna 2 inçlik kısa bir tahliye borusu dışı yağlanarak konular, beton donduktan sonra boru alınarak istenilen tahliye deliği bırakılmış olur. Banyo ilaçlı su ile doldurulurken tahliye deliğinin ağzı tahta veya lastik bir tıkaçla kapatılmalıdır.

Banyolukların ahırın padoğa açılan kapısı önüne veya sağım yeri çıkışına yapılması en çok rastlanan uygulamalardandır. Bu takdirde genişliği mecburen ahır veya sağım yeri çıkış kapısı genişliğine göre ayarlanır. Ancak banyoluklar sağım yeri giriş kapısı önüne yapılmamalıdır. Aksi halde hayvanların ayaklarından sıçrayacak banyo suları sağım ekipmanlarına zarar verir.

Ayak banyo sularının hazırlanmasında amaca ve mevcut hastalıklara göre; **formalin (%3)** (100 litre suya 3 litre formalin), **bakır sülfat-göz taşı (%5)** (100 litre suda 5 kg bakır sülfat eritilerek), **çinko sülfat (%10)**, **kreolin** gibi bazı antiseptik maddelerden biri veya bu iş için üretilmiş özel ticari ilaçlar kullanılabilir. Ayak banyo ilaçlarının tedavi amacıyla kullanılması hastalıklara göre farklılık gösterebileceğinden bu konuda veteriner tavsiyesine göre ilaç almak ve kullanmakta yarar vardır. Özellikle taban ülserleri gibi açık lezyonlara sahip hayvanlar bu lezyonlar kapanıp iyileşene kadar banyoya dahil edilmemelidir.

Tedavi amacı ile hazırlanmış banyolarda, ayak sorunu olan hayvanlar, banyodan geçirilmekle kalmayıp belirli bir süre banyo içinde tutulmalıdır. Banyolarda kullanılan bakır sülfat ve formalin gibi maddeler metal kaplara zarar vereceğinden, hazırlanacak ön karışımlarda plastik kovalar kullanılmalı, banyoyu hazırlayanlar da lastik eldiven ve koruyucu gözlük takmalıdır.



Resim 3. Taşınabilir, kalın plastikten bir ayak banyo havuzu.

Banyo öncesi, banyodan geçirilecek hayvanların tırnaklarının yıkanarak temizlenmesi banyo sıvısının temiz tutulmasını ve kullanım ömrünün uzamasını sağlarsa da, otomatik ayak temizleme sistemleri bulunmadığı takdirde bunun yapılması her zaman kolay ve pratik olmayabilir.

Ayak banyolarında kullanılan ilaçlı suların hayvanlar tarafından içilmesi ve hayvanların memelerine değmesi önlenmelidir. Banyo suları kimyasal karışımlar olup, buradan çıkacak buharlar hayvanları rahatsız edebileceğinden banyoluklar havadar yerlerde bulunmalıdır. Banyo sularının ısı 15° C' nin altına düşmemeli, bu nedenle soğuk mevsimlerde banyo sıvısı sıcak sular kullanılarak hazırlanmalıdır.

Ayak banyolukları eğer sürekli geçiş yerlerinde değilse, kullanılmayacağı zaman için gübre ve idrarla dolup kirlenmemesi için etrafı 1-2 sıra zincir veya boru ile geçici olarak kapatılmalıdır. Ayak banyoluklarının bir gübre havuzuna dönüşmesi önlenmelidir. Kirlenen ve kullanılmayan banyo sularının drenajı kapalı sistemler içine yapılarak çevreye zarar verilmemelidir.

### **Başarılı bir ayak banyosu için:**

- Banyo sıvısı doğru ve yeterli konsantrasyonda hazırlanmalı
- Tırnaklar olabildiğince temiz olmalı
- Uzman tavsiyesine göre amaca uygun ilaç kullanılmalı
- Banyoya öncelikle topal ve ayak sorunu olan hayvanlar alınmalı
- Banyo kirlendikçe ve katılan ilacın prospektüsüne göre banyo sıvısı yenilenmeli
- Banyo kullanılmadığı zaman temiz olarak muhafaza edilmelidir.

<b>Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü</b>		
P.K. 9 Menemen 35661 İZMİR		
Telefon	:	(0232) 846 13 31 (5 hat)
Faks	:	(0232) 846 11 07
E- posta	:	etae@aari.gov.tr
Elektronik ağ	:	www.aari.gov.tr

© ETAE Matbaası - 2003